

“Het perspectief is toename van concurrentie, ook internationaal”

De WTO-onderhandelingen zijn in juli opgeschort. Wat betekent dit voor de Nederlandse (exporterende) agribusiness? Naast het internationale landbouwbeleid - en nog veel meer - heeft directeur-generaal Ate Oostra handelsbevordering in zijn pakket. “Markttoegang blijft achilleshiel Europese Unie.”

Na een 30-jarige loopbaan in de Nederlandse diplomatieke dienst, die hij beëindigde als onze ambassadeur in Peking, werd Ate Oostra per 2001 benoemd tot directeur-generaal op het ministerie van LNV. Zijn brede portefeuille omvat onder andere biotechnologie, handelspolitiek, innovatie, kennis, visserij-inspectie (AID) en internationaal landbouwbeleid. Tot aan het opschorten ervan waren de WTO-onderhandelingen in juli van dit jaar een belangrijk aandachtspunt in zijn werkpakket. De WTO (World Trade Organisation of Wereldhandelsorganisatie) is een internationale organisatie waar de spelregels van het wereldhandelsstelsel worden bepaald, en waar handelsconflicten tussen lidstaten worden beslecht. 149 landen zijn lid.

Oostra vreest “dat een serieus voortraject naar heropening van de onderhandelingen pas na de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten van november 2008 een nieuwe kans krijgt. Bij winst van de Democraten komt er vermoedelijk een nieuwe Trade Representative. Dat is de functionaris die, rechtstreeks onder de president, het internationale handelsbeleid in zijn portefeuille heeft. Bij winst van de Republikeinen komt er, zoals nu, weer een administratie die traditioneel voor wereldhandel meer oog heeft.”

De WTO-onderhandelingen zijn nu dus in een impasse geraakt. In de media lees je dat

de wereldhandel in landbouwproducten de kern van het probleem vormt. Vindt Oostra dat ook? “Nee, dat is een te eenvoudige voorstelling van zaken. Maar het speelt wel een grote rol. De Europese Unie wil(de) eerst ook voortgang boeken op de zogenoemde *Singapore issues*.” Die zijn vernoemd naar een ministeriële verklaring uit 1996 in die stad, waarbij in WTO-verband werkgroepen werden ingesteld voor de onderwerpen: investeringen, concurrentiebeleid en transparantie in overheidsaanbestedingen. “Van de Singapore issues is nu alleen het dossier

het overleg. Dat wil zeggen, de 20 grootste, vooral ook exportgerichte landen in de Derde Wereld. Zij zoeken meer markttoegang in de ‘landbouw’, maar hebben moeite zelf concessies te doen op het vlak van industrieproducten en diensten. Op zich klopt het verhaal wel dat jl. juli in de media te vinden was: de Verenigde Staten verlangt forse concessies op het punt van agrarische markttoegang van grote ontwikkelingslanden en Europa. Alleen dan zou vermindering van de Amerikaanse interne steun te presenteren zijn aan het Congres.

‘De zuivelsector heeft het al begrepen en richt zich op internationalisering’

‘het faciliteren van handel’ overgebleven als agendapunt. Douane, transport, daar moet je dan aan denken. Voor de ontwikkelingslanden is het een gemiste kans dat de onderhandelingen zo gelopen zijn. Verder speelt de kwestie van markttoegang niet alleen bij landbouw, maar evenzeer voor niet-landbouwproducten en diensten.

Vanaf de WTO-top te Cancún [in september 2003, red.] zijn de G20 van ontwikkelingslanden smaak- en spraakmakend geworden in

Maar het dossier van eisen was zó omvangrijk dat het voorstel niet serieus meer overkwam. Het beeld ontstond van een vlieger die nauwelijks bedoeld kon zijn om te vliegen, maar handig was in de presentatie: wij zijn bereid tot (bescheiden) reductie van interne steun, maar willen in ruil zeer forse markttoegang in Europa en Derde Wereld terug.” Oostra noemt de Europese bereidwilligheid tijdens de WTO-top van juli jl. om op het gebied van landbouw concessies te doen “zeer honorabel”.

Ate Oostra.

Gevolgen Nederlandse agribusiness

Hoe duidt Oostra de gevolgen van de ontstane impasse voor de internationale positie van het Nederlandse agrarische bedrijfsleven? Zijn die er of niet? “Het EU-systeem van markt- of prijssteun wordt nu omgebouwd, om het handelsverstoring effect te reduceren. Het zal meer in de richting van een inkomenssubsidie komen. Op termijn blijft de vraag: hoeveel landbouw wil je uiteindelijk in Europa overhouden en hoeveel subsidie is je dat waard? Het antwoord daarop is nog niet helder. Er is een reeks elementen in het spel. Allereerst is de agrarische ondernemer aanzet die het zonder of bijna zonder die subsidie kan stellen.

Tweede ontwikkeling is de uitfasering door de EU van exportsubsidies per 2013. Zolang anderen dat ook doen, is dat te overzien. Overigens vindt maar liefst een derde van de Amerikaanse agrarische export plaats in het kader van voedselnoodhulp. De echte achilleshiel van de Europese Unie blijft markttoe-

gang. Daarom hebben wij in de onderhandelingen voorgesteld het invoertarief van 23% te verlagen tot 12%, bijna een halvering dus.” Oostra ziet verder de toekomst overigens met vertrouwen tegemoet, voor de Europese Unie, voor Nederland en voor de exporterende agribusiness. “Het toekomstperspectief

‘Ons land mag Europa niet verwaarlozen’

is er toch een van verdere marktopening, of het multilateraal wordt uitonderhandeld of eventueel bilateraal, wel zijn er gevoeligheden. Zo zullen wij onze varkens- en pluimvee-sector uit de wind moeten houden. Maar een exportgericht offensief is voor bijvoorbeeld de zuivelsector van belang. Net als voor de Nederlandse tuinbouwsector, die vroeger een

betere markttoegang had dan nu.” Hij verwijst naar het interview met Ton van Arnhem, hoofd Internationale Fytosanitaire Zaken van het ministerie, in Berichten Buitenland [nummer 7/8, juli/augustus 2006, pp. 6-7, red.]: “Je constateert een oneigenlijk gebruik van veterinaire en andere zaken als handelsbelemmering.”

Goede kansen?

“Het beste middel voor een herleving op termijn van de WTO-onderhandelingen lijkt mij nog steeds dat Europa en de Verenigde Staten tot een vergelijk trachten te komen. Voorzichtigheid en transparantie zijn dan nodig ten opzichte van de G20. Maar voor Nederland is de EU nog altijd van het aller-grootste belang, aldus Oostra. “Ons land mag Europa dus niet verwaarlozen. Het is daar geven en nemen en dat verliezen we soms wat uit het oog.”

Gevraagd naar welke sectoren goede kansen hebben, antwoordt hij: “Laat ik het omdraaien. Alles waar exportsubsidie op zit, zal het op termijn zónder moeten doen. Niet halsoverkop, maar als EU zijn we op dit moment toch bezig er afstand van te nemen. Het is een ontwikkeling die zal doorzetten. De zuivelsector heeft dit al begrepen. Daar heeft men zich verzoend met dit perspectief en richt men zich op internationalisering, verbeterde markttoegang en schaalvergroting.”

Resumerend

Wat is de slotsom? “De Europese Unie heeft zijn portie gedaan. Het tijdverlies van een jaar na de WTO-top van Cancún breekt ons nu op. Wel heeft de Derde Wereld een grotere stem, in de vorm van de G20. Dat geldt helaas niet voor de minst ontwikkelde landen. Of het straks onder een Democratische president in de VS beter zal gaan, is nog maar de vraag. De Amerikaanse *Midwest*, vakbonden en boerenorganisaties, die stemmen typisch Democratisch.”

Hans van der Lee

Foto: Jeroen van der Meijde.

Duurzame visproductie in Japan

In juni van dit jaar kwam in Japan het eerste visproduct met een label van de Marine Stewardship Council (MSC) op de markt. WWF Japan spande zich jarenlang hiervoor in. Het groothandelsbedrijf Kamewa Shouten had met wilde zalmen uit Alaska de primeur. Hoe ziet WWF, destijds een van de oprichters van het label, de ontwikkelingen op de Japanse markt? Wat waren de overwegingen van het bedrijf om een MSC-label te gaan voeren? Wat betekent het voor de toekomst?

Het World Wide Fund for Nature heet in Nederland Wereld Natuur Fonds. WWF Japan is de grootste milieu- en natuurorganisatie van het land, met 25.000 leden en 50 personeelsleden. De organisatie heeft een visserijprogramma, waarin al drie jaar wordt gewerkt aan de introductie van het MSC-label in Japan. Aanvankelijk reageerde de visserijsector negatief. Ook de detailhandel was niet enthousiast, omdat de Japanse consument niet bepaald om duurzaamheid zou geven.

De introductie van MSC zou alleen meer kosten en niet meer verkoop genereren. WWF ging de dialoog met de keten aan op het thema IUU: Illegal, Unregulated, Unreported Fishing, met de invoer van tonijn als voorbeeld.

Het imago van vis

Men rekende op meer begrip door dit soort praktijken centraal te stellen. In de tonijnhandel stapelden de problemen zich immers op.

Het aanpakken van IUU is een prioriteit van WWF én een praktijk die de sector zelf niet kan of wil negeren. Deze aanpak is volgens WWF effectief: de handel wil niet graag betrappt worden met contrabande.

De Japanse tonijnindustrie startte zes jaar geleden met zwarte en witte lijsten ter bestrijding van IUU-visserij (Zie www.oprt.or.jp). Eén grote retailer weigert vanwege IUU-risico's al tonijn uit de Middellandse Zee te importeren. WWF Japan presenteert het MSC-duurzaamheidslabel aan de handel als de enige manier om hard te maken dat vis niet IUU is, als een soort verzekeringspolis. Het MSC-label moet vis een "blank, puur en rein" imago geven, tegenover een zwart verderfelijk imago van IUU-vis.

De Japanse consument maakt zich echter geen zorgen over duurzaamheid en weet niet wat IUU is. Vis is er gewoon, elke dag weer, en vers. Maar toch, als de consument reden krijgt om te vermoeden dat zijn supermarkt vis met een luchtje eraan zou verkopen, dan komt de desbetreffende retailer in zwaar weer terecht. Consumenten zijn schichtig en voortdurend op zoek naar gemoedsrust.

Vooraf over bepaalde tonijnvangsten maakt WWF zich zorgen. Het betreft dan de vangst op Southern Bluefin Tuna en Big Eyed Tuna in de omgeving van Taiwan. Eigenlijk gaat het om alle tonijn die in koude wateren opgroeit en daardoor een hoog vetgehalte heeft. De

De Japanse consument is gewend aan de hoogste kwaliteit vis voor een lage prijs.

